

Krzysztof Zaleski

"Synkretyzm a kultura sarmacka", Janusz Tazbir, "Teksty" nr 4 (1974) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 18/2 (56), 190

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) TAZBIR Janusz: Synkretyzm a kultura sarmacka. "Teksty" 1974 nr 4 s. 43-57.

Sarmatyzm potraktować można jako "jedną z nielicznych w dziejach Europy prób pośrednictwa kulturowego" między Wschodem i Zachodem, próbę, która zresztą nie miała świadomości swych rzeczywistych funkcji. Artykuł omawia historyczne uwarunkowania, które wpłynęły na określony kształt zapożyczeń orientalnych i okcydentalnych w kulturze sarmackiej; cechą wyróżniającą sarmatyzmu wydaje się tu dążenie do odnalezienia swoistości polskiej kultury umieszczonej na styku odmiennych kultur, niejako "między" owymi kulturami. Tymczasem dla oświecenia charakterystyczne jest wpisywanie imienia własnego polskiej kultury w świadomość kulturalną Zachodu.

BP/56/57

K.Z.

(II) URBANKOWSKI Bohdan: Navigare necesse est. "Miesięcznik Literacki" 1974 nr 11 s. 72-79.

Praca jest próbą interpretacji warstwy znaczeniowej utworów Conrada w świetle światopoglądu pisarza. Conradowska sytuacja narracyjna - narrator przedstawiający hipotezy o dziejach postaci - jest konsekwencją postawy pisarza, którego świat jest pluralistyczny: wielość prawd i wielość rzeczywistości czyni go niepoznawalnym. Wszelkie zasady postępowania, prawa moralne, ideały, religie są pozbawione uniwersalnego sensu. Waloryzacja indywidualnego heroizmu jest, według autora artykułu, jądrem światopoglądu Conrada i naczelną ideą jego powieści. Autor wiąże tę postawę Conrada z jego rodowodem - Conrad odszedł od polskiej kultury, by z dystansu dojrzeć jej cechę najwartościowszą: heroizm.

BP/56/58

A.J.S.